

Tarybos išvados dėl Eurojusto – Sąjungos teismo bendradarbiavimo padalinio – skaitmeniniame amžiuje

(2019/C 412/04)

TARYBA PRIĖMĖ ŠIAS IŠVADAS:

1. Taryba atkreipia dėmesį į 2019 m. birželio 20 d. Europos Vadovų Tarybos priimtą naująją 2019–2024 m. strateginę darbotvarkę, kurioje nustatyta, kad vienas iš kito institucinio ciklo prioritetų – piliečių ir laisvių apsauga. Pagal Strateginę darbotvarkę Sąjunga yra įsipareigojusi tęsti ir stiprinti kovą su terorizmu ir tarpvalstybiniu nusikalstamumu, gerinti bendradarbiavimą ir dalijimąsi informacija, taip pat toliau plėtoti bendras Sąjungos priemones.
2. Taryba palankiai vertina 2018 m. Eurojusto metinę ataskaitą (dok. 7944/19) ir tolesnę pažangą, kurią Eurojustas padarė vykdydamas savo, kaip vieno iš pagrindinių veikėjų, palengvinančių ir sustiprinančių nacionalinių institucijų vykdomą teisminių klausimų koordinavimą ir teisminį bendradarbiavimą tiriant sunkiausių formų tarpvalstybinius nusikaltimus, visų pirma terorizmo, prekybos žmonėmis, neteisėto migrančių gabenimo, kibernetinių nusikaltimų bei korupcijos atvejus, ir patraukiant už juos atsakomybėn, misiją. Kaip ir ankstesniais metais, 2018 m. Eurojustui perduotų bylų skaičius stabiliai didėjo.
3. Taryba palankiai vertina tai, kad Eurojustas sudarė naujus bendradarbiavimo susitarimus su Albanija bei Gruzija ir užbaigė derybas dėl bendradarbiavimo susitarimo su Serbija, taip pat tai, kad į Eurojustą buvo deleguoti nauji ryšių prokurorai. Šie bendradarbiavimo susitarimai, taip pat ir ryšių prokurorai, reikšmingai prisideda prie teismo bendradarbiavimo su atitinkamomis trečiosiomis valstybėmis, palengvinimo. Tai taip pat gali būti naudinga kitiems subjektams, visų pirma Europos prokuratūrai, įsteigtai Reglamentu (ES) 2017/1939 ⁽¹⁾. Eurojustas raginamas užtikrinti, kad naujieji bendradarbiavimo susitarimai kuo greičiau įsigaliotų, bet kuriuo atveju anksčiau nei 2019 m. gruodžio 12 d., nuo kada bus pradėtas taikyti Reglamentas (ES) 2018/1727 ⁽²⁾. Eurojusto prašoma išnagrinėti poreikį sudaryti bendradarbiavimo susitarimus su kitomis trečiosiomis valstybėmis bendradarbiavimo strategijos rengimo pagal to reglamento 52 straipsnio 1 dalį kontekste. Taip pat Taryba prašo Komisijos parengti rekomendacijas dėl derybų dėl tarptautinių susitarimų pradėjimo kuo greičiau po to reglamento taikymo pradžios datos.
4. Taryba palankiai vertina tai, kad 2019 m. rugsėjo mėn. pradėjo veikti Eurojusto teismo kovos su terorizmu registras, kuriame kaupiama visų ES valstybių narių teisminė informacija apie teismo procesus su kova su terorizmu susijusiose bylose. Šis registras, kuriame kaupiama ir valstybių narių pagal Tarybos sprendimą 2005/671/TVR ⁽³⁾ perduodama informacija, padidins ES ir jos valstybių narių veiklos veiksmingumą kovos su terorizmu srityje. Kadangi tam, kad teisminis kovos su terorizmu registras efektyviai veiktų ir suteiktų pridėtinės vertės valstybių narių vykdomiems tyrimams, būtina, kaip išankstinė sąlyga, kad valstybių narių kompetentingos institucijos perduotų informaciją Eurojustui, Taryba dar kartą primena valstybių narių pareigas perduoti tokią informaciją pagal Tarybos sprendimą 2005/671/TVR.

Eurojusto vaidmuo

5. Taryba pabrėžia, kad Eurojustas yra itin svarbus subjektas laisvės, saugumo ir teisingumo erdvėje. Jam suteiktas ypatingas ir iniciatyvus vaidmuo koordinuojant bylas teismo bendradarbiavimo srityje Sąjungoje. Eurojustas – vienintelė ES agentūra, koordinuojanti teisminių institucijų veiklą kiekviename saugumo grandinės segmente. Jo vaidmuo išskirtinis ir itin svarbus koordinuojant nacionalinių nusikaltimų tyrimo ir baudžiamojo persekiojimo institucijų vykdomus sunkių tarpvalstybinių nusikaltimų tyrimus ir baudžiamąjį persekiojimą už juos kiekviename baudžiamosios justicijos proceso etape – nuo nusikaltimo tyrimo pradžios iki galutinio nuosprendžio.

⁽¹⁾ 2017 m. spalio 12 d. Tarybos reglamentas (ES) 2017/1939, kuriuo įgyvendinamas tvirtesnis bendradarbiavimas Europos prokuratūros įsteigimo srityje (OL L 283, 2017 10 31, p. 1).

⁽²⁾ 2018 m. lapkričio 14 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2018/1727 dėl Europos Sąjungos bendradarbiavimo baudžiamosios teisenos srityje agentūros (Eurojusto) ir kuriuo pakeičiamas ir panaikinamas Tarybos sprendimas 2002/187/TVR (OL L 295, 2018 11 21, p. 138).

⁽³⁾ 2005 m. rugsėjo 20 d. Tarybos sprendimas 2005/671/TVR dėl keitimosi informacija ir bendradarbiavimo teroristinių nusikaltimų srityje (OL L 253, 2005 9 29, p. 22).

6. Europos Sąjungos teisėsaugos bendradarbiavimo agentūra (Europolas) yra atsakinga už paramą valstybių narių teisėsaugos institucijoms vykdant sunkių tarpvalstybinių nusikaltimų prevenciją ir su jais kovojant, o Eurojusto misija – remti ir stiprinti nacionalinių nusikaltimų tyrimo ir baudžiamojo persekiojimo institucijų veiklos koordinavimą ir jų bendradarbiavimą vykdant tiek sunkių tarpvalstybinių nusikaltimų tyrimą, tiek baudžiamąjį persekiojimą už juos. Eurojustas ir Europolas vienas kitą papildo ir turėtų toliau vykdyti savo veiklą glaudžiai bendradarbiaudami ir vienas kitą papildydami. Taryba yra tvirtai įsitikinusi, kad tiek Europolas, tiek Eurojustas yra suinteresuoti, kad abi agentūros dirbtų gerai ir veiksmingai, nes abi šios agentūros pagal savo atitinkamus įgaliojimus siekia to paties tikslo: efektyviau kovoti su sunkiais tarpvalstybiniais nusikaltimais ES ir taip kurti saugesnę Europą.
7. Europos prokuratūra ir Eurojustas, neviršydami savo atitinkamų įgaliojimų ir kompetencijos ribų, turėtų užmegzti ir palaikyti glaudžius santykius, grindžiamus abipusiu bendradarbiavimu ir tarpusavio operacinės veiklos, administracinių ir valdymo ryšių plėtojimu, kaip nurodyta Reglamento (ES) 2017/1939 dėl Europos prokuratūros 100 straipsnyje ir Reglamento (ES) 2018/1727 dėl Eurojusto 50 straipsnyje. Tikėtina, kad Eurojustas atliks svarbų vaidmenį Europos prokuratūros darbe, ypač ankstyvais jo etapais. Be to, jis atlieka labai svarbų vaidmenį tose bylose, su kuriomis yra susijusios tiek dalyvaujančios, tiek nedalyvaujančios valstybės narės, taip pat bylose dėl sukčiavimo, kurios nepatenka į Europos prokuratūros kompetencijos sritį. Abu subjektai atlieka išskirtinį vaidmenį ir jiems tenka ypatinga vieta ES laisvės, saugumo ir teisingumo erdvėje. Taryba ragina Eurojustą užmegzti glaudžius santykius su Europos prokuratūra, vos tik ji pradės savo operacinę veiklą. Eurojustas turėtų stengtis padėti Europos prokuratūrai, visų pirma jai pradėjus veikti, be kita ko, dalindamasis su Europos prokuratūra savo ekspertinėmis žiniomis, kurias jis sukaupe per beveik 20 metų, sudėtingų tarpvalstybinių nusikaltimų tyrimo koordinavimo bei paramos jam ir santykių su ES nepriklausančiomis valstybėmis srityse. Kuo greičiau turėtų būti nustatyta Europos prokuratūros ir Eurojusto bendro darbo tvarka.
8. Taryba taip pat pabrėžia Eurojusto ir kitų ES įstaigų, organų ir agentūrų, pavyzdžiui, OLAF ir FRONTEX, bendradarbiavimo svarbą. Pagal savo atitinkamus įgaliojimus visi šie ES subjektai turėtų dirbti kartu siekdami nustatyti didesnę sinergiją ir visapusiškai pasinaudoti savo privalumais suderintu būdu, kad padėtų valstybėms narėms joms dedant pastangas sukurti saugesnę aplinką ES piliečiams.
9. Taryba ragina Eurojustą ir toliau visapusiškai naudotis savo išskirtine pozicija ir dar iniciatyviau veikti teikiant pastabas apie nusikalstamumo ir nusikalstamų reiškinų pokyčius ir tendencijas ES ir už jos ribų, taip pat dalijantis su nacionalinėmis institucijomis informacija ir tokiu būdu gerinant jų žinias ir parengtį.

Skaitmeninė baudžiamosios justicijos ir bylų valdymo sistema

10. Taryba pabrėžia, kad ES policijos ir teismo bendradarbiavimo srityje reikia gerinti keitimąsi informacija ir užtikrinti ES informacinių sistemų sąveikumą visapusiškai laikantis duomenų apsaugos reikalavimų – tai užtikrins spartesnę, patikimesnę ir saugesnę keitimąsi informacija ir įrodymais tarp agentūrų ir organų, kaip antai Europolo, OLAF, FRONTEX, Europos prokuratūros ir Eurojusto. Eurojustas atlieka labai svarbų vaidmenį užtikrinant kryžmines nuorodas nacionaliniuose duomenyse, kad būtų galima susieti atskirus baudžiamosios veikos tyrimus. Tuo tikslu turėtų būti užtikrinta, kad Eurojusto nacionaliniams nariams būtų suteikta prieiga prie Komisijos sukurtos ir valstybių narių administruojamos skaitmeninio keitimosi e. įrodymais sistemos.
11. Taryba ragina Komisiją ir Eurojustą tęsti 2018 m. gruodžio 6 d. Tarybos (teisingumo ir vidaus reikalai) posėdyje pristatytą jų iniciatyvą dėl skaitmeninės baudžiamosios justicijos, kuria siekiama sudaryti galimybę teisminėms institucijoms Sąjungoje užsitikrinti saugias tarpusavio jungtis siekiant siųsti ir gauti (neskelbtiną) informaciją baudžiamosiose bylose. Šiame kontekste turėtų būti atsižvelgta į esamus IT spendimus, pvz. Skaitmeninio keitimosi e. įrodymais sistemą ir Saugaus keitimosi informacija tinklo programą (SIENA).

12. Labai svarbu, kad IT infrastruktūra ir Eurojusto bylų valdymo sistema veiktų veiksmingai ir tinkamai, visiškai laikantis duomenų apsaugos reikalavimų, kad Eurojustas galėtų padėti nacionalinėms teisminėms institucijoms, nagrinėjančioms sudėtingas tarpvalstybines baudžiamąsias bylas. Tai ypač svarbu siekiant sudaryti Eurojustui galimybę teikti kompetentingoms nacionalinėms institucijoms informaciją ir grįžtamąją informaciją apie informacijos tvarkymo rezultatus, kurių šios institucijos galėtų tikėtis pagal Eurojusto teisinę sistemą. Dabartinė bylų valdymo sistema yra ganėtinai pasenusi ir tinkamai nepalengvina keitimosi informacija. Todėl Eurojustas turėtų apsvarstyti, kaip patobulinti ir modernizuoti savo bylų valdymo sistemą, atsižvelgiant į sąveikumą su esamais sprendimais ar sprendimais, kurie dar diegiami (pvz., skaitmeninio keitimosi e. įrodymais sistema).

Naujasis Eurojusto reglamentas

13. Nuo 2019 m. gruodžio 12 d. bus pradėtas taikyti Reglamentas (ES) 2018/1727 dėl Eurojusto. Pagal naująją teisinę sistemą Eurojustas galės veiksmingiau reaguoti į nuolat augančius nacionalinių institucijų poreikius, visų pirma prioritetinėse kovos su nusikalstamumu srityse, kaip antai terorizmas, prekyba žmonėmis, neteisėtas migrantų gabenimas, kibernetiniai nusikaltimai ir korupcija.
14. Vos tik minėtas reglamentas bus pradėtas taikyti, pagal jo 5 straipsnio 5 dalį Eurojusto kolegija galės formaliai pateikti savo naujų darbo tvarkos taisyklių projektą. Tarybai šias taisykles patvirtinus, Eurojusto kolegija galės jas priimti. Atitinkami subjektai raginami atlikti visą būtiną darbą sparčiam šių taisyklių priėmimui paskatinti; tai užtikrintų Eurojustui galimybę savo funkcijas vykdyti veiksmingiau.
15. Tarybos nuomone, labai svarbu, kad Eurojustas galėtų sutelkti dėmesį į savo operacinę veiklą, visų pirma atsižvelgiant į tai, kad bylų skaičius nuolat auga. Tuo tikslu Eurojustas raginamas tęsti pokyčius, kuriuos įgyvendinus šios ES agentūros valdymas bus veiksmingesnis ir šiuolaikiškesnis. Be to, atsižvelgiant į Eurojusto išskirtinį vaidmenį ES lygmeniu koordinuojant sunkių tarpvalstybinių nusikaltimų tyrimą ir baudžiamąjį persekiojimą už juos, įskaitant jo didelę paramą jungtinėms tyrimų grupėms, turėtų būti užtikrinta, kad Eurojustas galėtų daugiausia dėmesio skirti toms byloms, kuriose būtinas toks veiksmų koordinavimas. Kiti atvejai, kuriais galėtų padėti keitimasis informacija ir (arba) teisminių dokumentų perdavimas, turėtų būti išspręsti kitais kanalais, pvz., pasitelkiant Europos teisminių tinklų baudžiamosiose bylose.
16. Taryba palankiai vertina tai, kad sudarytas Eurojusto ir Danijos susitarimas; taip užtikrinama, kad Eurojusto reglamento taikymas nepalikėtų jokių spragų ES teismo bendradarbiavimo sistemoje.

Bendradarbiavimo ir veiksmų koordinavimo su tinklais gerinimas

17. Taryba atkreipia dėmesį į savo 2019 m. birželio 6 d. išvadą tema „Eurojusto ir Tarybos teismo bendradarbiavimo baudžiamosiose bylose srityje sukurtų tinklų sinergijos“ (OL C 207, 2019 6 18, p. 1). Taryba ragina Eurojustą, bendradarbiaujant su Europos teisminiu tinklu (ETT), Genocido tinklu, Jungtinių tyrimų grupių ekspertų tinklu (JTG tinklu) ir Europos teisminiu kovos su kibernetiniais nusikaltimais tinklu (ETKNT), įgyvendinti tame dokumente išdėstytas išvadas, kurios turi būti skaitomos kartu su prie tų išvadų pridėtame bendrame dokumente išdėstytais pasiūlymais ir rekomendacijomis.

Ištekliai

18. Taryba atkreipia dėmesį į 2018 m. spalio 18 d. Europos Vadovų Tarybos išvadą, kuriose raginama imtis priemonių siekiant suteikti Eurojustui ir Europolui tinkamų išteklių reaguoti į naujus iššūkius, kuriuos kelia technologiniai pokyčiai ir kintanti grėsmių saugumui padėtis, be kita ko, vykdant tarpžinybinį bendradarbiavimą ir užtikrinant geresnę prieigą prie duomenų į dabartines grėsmes ES ir jos valstybių narių saugumui, kurias kelia terorizmas, neteisėtas migrantų gabenimas, kibernetiniai nusikaltimai, prekyba žmonėmis ir prekyba narkotikais, ir toliau reikia reaguoti veiksmingais policijos ir teisminių institucijų veiksmais. Todėl Taryba pabrėžia, kad saugumo ir baudžiamosios justicijos grandinė turėtų būti vertinama kaip visuma, kad būtų užtikrintas visapusiškas saugumas Sąjungoje. Atitinkamai turėtų būti pripažinta visų šioje grandinėje dalyvaujančių subjektų svarba ir vaidmuo siekiant išvengti kliūčių vienoje šios grandinės dalyje arba apskritai nebaudžiamumo, kas būtų dar blogiau.

19. Taryba pripažįsta, kad Eurojustas susiduria su nuolat didėjančiu darbo krūviu, be kita ko, turi vykdyti naujas užduotis, pvz., susijusias su teisminiu kovos su terorizmu registru, vis intensyvesniu bendradarbiavimu su trečiosiomis valstybėmis ir Reglamento (ES) 2018/1727 įgyvendinimu praktikoje. Nors Eurojusto operacinis darbo krūvis ir užduotys smarkiai padidėjo, jo biudžetas neišaugo. Be to, Taryba pabrėžia, kad siūlomas finansinių išteklių teisėsaugos agentūroms didinimas kitos daugiametės finansinės programos kontekste, dėl kurio galėtų išaugti bylų skaičius, gali daryti papildomą poveikį Eurojusto darbo krūviui. Taryba pakartoja, kad siekiant užtikrinti Eurojustui galimybę pavestas užduotis vykdyti veiksmingai, svarbu, kad IT infrastruktūra ir bylų valdymo sistema būtų veiksmingos, modernios ir tinkamai veiktų. Taryba pripažįsta, kad tokių patobulinimų įdiegimui reikia tinkamų žmogiškųjų ir finansinių išteklių.
 20. Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta pirmiau, Taryba mano, kad Eurojustui turėtų būti užtikrinti tinkami ištekliai, be kita ko, tinklų, kurie priklauso nuo Eurojusto biudžeto, naudai, siekiant užtikrinti jo, kaip labai svarbaus subjekto saugumo ir baudžiamosios justicijos grandinėje ES, tinkamą veikimą ir užtikrinti tolesnį jo svarbios strateginės ir operacinės veiklos plėtojimą.
-